

KATASZTRÓFAVÉDELMI KOORDINÁCIÓS TÁRCAKÖZI BIZOTTSÁG

ORSZÁGOS NUKLEÁRISBALESET-ELHÁRÍTÁSI INTÉZKEDÉSI TERV

4. fejezetéhez kapcsolódó

OBEIT 4.2. útmutató

Az ONER szervek közötti kommunikáció

Verzió száma:

1.

2014. március

Az Országos Nukleárisbaleset-elhárítási Intézkedési Tervhez kapcsolódó műszaki-tudományos dokumentum kidolgozásában a Felsőszintű Munkacsoport munkatársai működtek közre

Kiadta: Fichtinger Gyula, az OAH főigazgatója,
Budapest, 2014. március 10.

Felelős szerkesztő: Macsuga Géza
A kiadvány beszerezhető:
Országos Atomenergia Hivatal
1036 Budapest, Fényes Adolf utca 4.
1539 Budapest, Pf. 676
Telefon: 436-4910
Telefax: 436-4843

ELŐSZÓ

A nukleárisbaleset-elhárítás szabályozási rendszerének hierarchiája a következő:

1. A legfelső szintet a *törvények* képviselik, így legfontosabbnak a katasztrófavédelemről, az atomenergiáról, a honvédelemről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló törvények.
2. A következő szintet a törvények végrehajtására kiadott *kormány- és miniszteri rendeletek* alkotják. Ezek közül a legjelentősebbek a katasztrófavédelemről szóló törvény végrehajtásáról, az Országos Nukleárisbaleset-elhárítási Rendszerről, a nukleáris és radiológiai veszélyhelyzet esetén végzett lakossági tájékoztatás rendjéről, az országos sugárzási helyzet és a radioaktív anyagkoncentrációk ellenőrzéséről szóló kormányrendeletek, valamint az atomenergiáról szóló törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtására, az egészségügyért felelős miniszter által kiadott rendelet.
3. A jogi szabályozás mellett elengedhetetlen a nukleárisbaleset-elhárítási tevékenység műszaki szabályozása. A *műszaki szabályozás* rendszerében a legmagasabb szinten az *Országos Nukleárisbaleset-elhárítási Intézkedési Terv* helyezkedik el, amelyet a Katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság elnöke hagy jóvá. Ehhez igazodnak és kapcsolódnak a *szervezeti Nukleárisbaleset-elhárítási Intézkedési Tervek*, melyeket a központi, ágazati, területi és helyi szervek felelős vezetői hagynak jóvá és rendelkeznek el alkalmazni illetékességi területükön. A műszaki szabályozás a jogszabályi előírások betartásával készül és figyelembe veszi a nemzetközi ajánlásokat, valamint a hazai jó gyakorlatot.
4. A jogi és a műszaki szabályozásban meghatározott követelmények és feladatok teljesítésére ajánlott módszereket és eljárásokat a szabályozás következő szintje, az Országos Nukleárisbaleset-elhárítási Intézkedési Tervhez kapcsolódó *műszaki-tudományos dokumentumok* tartalmazzák. A Katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság felhatalmazása alapján a műszaki-tudományos dokumentumokat az Országos Atomenergia Hivatal főigazgatója adja ki. E szabályozási szint legfontosabb célja, hogy útmutatást adjon az Országos Nukleárisbaleset-elhárítási Rendszerben közreműködő szervek számára az előírányzott feladatok végrehajtásában és a tevékenységek elvégzéséhez a nemzetközi ajánlások, a nukleárisbaleset-elhárítási gyakorlatok értékelése és a jó tapasztalatok figyelembevételével egységes szempontrendszert biztosítson. Ezért az útmutatókban foglalt megfontolások minél teljesebb követése az Országos Nukleárisbaleset-elhárítási Rendszerben közreműködő valamennyi szerv számára ajánlott.
5. A felsorolt szabályozásokat kiegészítik az Országos Nukleárisbaleset-elhárítási Rendszerben közreműködő szervek, szervezetek belső szabályozási dokumentumai, amelyeket a minőségirányítási rendszerükkel összhangban készítenek és tartanak karban.
6. A jogi és a műszaki szabályozás változásait követve, valamint a felhalmozódott tapasztalatok alapján az útmutatók felülvizsgálata időről időre megtörténik. Az útmutatók alkalmazása előtt mindig győződjön meg arról, hogy a legújabb, érvényes kiadást használja-e! Az érvényes útmutatók az Országos Atomenergia Hivatal honlapjáról (www.haea.gov.hu) tölthetők le.

TARTALOMJEGYZÉK

1. Az útmutató tárgya és célja	7
2. Az útmutató érvényessége	7
3. Vonatkozó jogszabályok és ajánlások.....	7
4. Meghatározások, rövidítések.....	8
5. Általános szempontrendszer.....	8
6. Alkalmazott kommunikációs rendszerek	8
6.1. Alkalmazott informatikai rendszerek.....	8
6.2. Vezetékes hírközlő rendszerek.....	9
6.3. Vezeték nélküli hírközlő rendszerek.....	10
7. A kommunikáció alapelvei.....	11
7.1. Kommunikációs rendszerek alkalmazása, elsődlegesség és tartalékolás.....	11
7.2. Kapcsolattartási pont megfelelősége	12
7.3. Kommunikációs kapcsolattartás normál működési állapotban.....	12
7.4. Kommunikációs kapcsolattartás gyakorlatok során.....	12
7.5. Kommunikációs kapcsolattartás veszélyhelyzetben	13
8. Kommunikáció során alkalmazandó egységes jelzésrendszer	13
8.1. Kommunikációs rendszerek és az adatok védelme	13
8.2. Kommunikáció során javasolt adatformátumok meghatározása	14
8.3. Vezetékes hírközlő rendszerek forgalmazási szabályai.....	14
8.4. Vezeték nélküli híradórendszerek forgalmazási szabályai.....	15
8.5. A rendszerek üzemeltetése, ellenőrzése.....	16
Melléklet: Veszélyhelyzeti kommunikációban alkalmazott adatlapok	17

1. AZ ÚTMUTATÓ TÁRGYA ÉS CÉLJA

A katasztrófavédelemről szóló törvény alapján a katasztrófák megelőzése és az ellenük való védekezés nemzeti ügy, amelyben mindenkinek joga és kötelessége, hogy közreműködjön. A védekezést és a következmények felszámolását az erre a célra létrehozott szervek, szervezetek és különböző védekezési mechanizmusok összehangolásával, valamint a katasztrófavédelemben részt vevők bevonásával és együttműködésével kell biztosítani. Az Országos Nukleárisbaleset-elhárítási Rendszer (ONER) szerveinek, szervezeteinek kommunikációs alapjait az országos nukleárisbaleset-elhárítási rendszerről szóló a 167/2010. (V. 11.) Korm. rendelet és az Országos Nukleárisbaleset-elhárítási Intézkedési Terv (OBEIT) határozza meg. Az útmutató iránymutatást ad:

- a kommunikáció során alkalmazandó eszközök típusára,
- a kommunikáció formájára,
- a riasztás végrehajtásának eszközeire,
- az alternatív kommunikációs rendszerek alkalmazására,
- a forgalmazás szabályaira,
- a rendszerek ellenőrzésének rendjére.

Az útmutató célja szerint ajánlást fogalmaz meg az elhárításban résztvevő szervek, szervezetek számára az OBEIT I-V. veszélyhelyzeti tervezési kategóriába sorolt létesítményeknél vagy tevékenységek során bekövetkező nukleáris veszélyhelyzetek esetén a kommunikáció összehangolt végrehajtása érdekében.

Az útmutató célja továbbá annak elősegítése, hogy a veszélyhelyzet kezelésében résztvevő szervek kommunikációjukat egységes elvek és módszerek alapján, az elvek és a jogszabályokban és hatályos dokumentumokban meghatározott feltételek szerint kialakított eszközökkel hajtsák végre a felkészülés és veszélyhelyzet kezelés időszakában egyaránt.

2. AZ ÚTMUTATÓ ÉRVÉNYESSEGE

Az útmutató hatálya kiterjed az ONER központi, ágazati, területi és helyi szerveire, valamint az atomenergia alkalmazóira és mindazon személyekre, szervezetekre, melyek nukleáris veszélyhelyzetben akár jogszabályi kötelezettség alapján, akár meghatározott és leírt együttműködési normák alapján bevonhatók és alkalmazhatók a védekezésben.

Az útmutató érvényessége a nukleáris veszélyhelyzetekre történő felkészülés és a bekövetkezett esemény kezelésének minden tevékenységére kiterjed (felkészülés, elhárítás megkezdése, külső és belső lezárt terület létrehozása, sérültek ellátása, szennyezés terjedésének megakadályozása, mentesítés, radioaktív anyag elszállítása, helyreállítás).

3. VONATKOZÓ JOGSZABÁLYOK ÉS AJÁNLÁSOK

Az alábbi kiegészítések mellett az OBEIT 1.1. útmutatóban megadott jogszabályok teljes mértékben lefedik az útmutató alkalmazása során figyelembe veendő szabályozási környezetet.

- 100/2004. (IV. 27.) Korm. rendelet az elektronikus hírközlés veszélyhelyzeti és minősített időszaki felkészítésének rendszeréről, az államigazgatási szervek feladatairól, működésük feltételeinek biztosításáról.
- 346/2010. (XII. 28.) Korm. rendelet a kormányzati célú hálózatokról.

4. MEGHATÁROZÁSOK, RÖVIDÍTÉSEK

Az útmutató az OBEIT 1. mellékletében meghatározott kifejezéseket és rövidítéseket alkalmazza, az alábbi kiegészítésekkel:

- *K 600 KTIR* a védelmi igazgatás távközlési és informatikai rendszere,
- *Marathon TERRA* IP alapú zárt levelezőrendszer,
- *EDR* Egységes Digitális Rádiórendszer,
- *MOTOROLA SmartZone* Paksi atomerőmű zárt, vezeték nélküli hírközlő rendszere,
- *GSM* nyílt, vezeték nélküli telefonhálózat.

5. ÁLTALÁNOS SZEMPONTRENDSZER

Az OBEIT 4.2. fejezete meghatározza a kommunikáció eszközeit és a kommunikáció általános irányelveit. A kommunikáció szempontjából megkülönböztetünk normál, riasztási, készenléti, védekezési időszakokat. A különböző időszakokban lehetőleg azonos rendszereket kell alkalmazni, hogy a felkészülés során és a veszélyhelyzetben ne okozzon problémát a begyakorlott módszerek közötti eltérés. A nukleárisbaleset-elhárítás céljainak elérése érdekében az ONER szervek közötti kommunikáció megvalósítására végső soron fel lehet használni minden olyan szabad felhasználású és zárt rendszerű kommunikációs rendszert, mely az adott szervezetenél rendelkezésre áll. A felhasználásnál azonban figyelembe kell venni, hogy nem minősített rendszereken minősített adatok, információk nem küldhetők.

6. ALKALMAZOTT KOMMUNIKÁCIÓS RENDSZEREK

6.1. Alkalmazott informatikai rendszerek

6.1.1. Nyílt tájékoztatásra, szabad hozzáféréssel biztosított informatikai rendszerek

A nyílt tájékoztatásra, szabad hozzáféréssel biztosított informatikai rendszerek alapvetően a lakosság felkészülési időszaki és veszélyhelyzeti tájékoztatására szolgálnak. Ezen informatikai rendszerek alapvetően vezetékes és vezeték nélküli nyílt alapú szolgáltatásokon keresztül érhetők el. Ezek a rendszereken minősített információk, illetve a veszélyhelyzet-kezelés irányításával, végrehajtásával kapcsolatos információk nem jeleníthetők meg.

Egyes ONER szervek ilyen nyílt honlapjai például:

– Országos Atomenergia Hivatal	www.oah.hu
– BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság	www.katasztrofavedelem.hu
– Országos Meteorológiai Szolgálat	www.met.hu
– MVM Paksi Atomerőmű Zrt.	www.atomeromu.hu

További szervezetek honlapjai, melyeken információk jelentethetők meg veszélyhelyzetben:

– Magyar Távirati Iroda	www.mti.hu
– MR1 Kossuth rádió	www.mr1-kossuth.hu
– m1 televízió	www.mtv.hu

6.1.2. Zárt rendszerű, korlátozott hozzáféréssel biztosított informatikai rendszerek

A zárt rendszerű, korlátozott hozzáféréssel biztosított informatikai rendszerek alapvetően a veszélyhelyzet elhárításában résztvevő szervezetek egymás közötti adatszolgáltatását és tájékoztatását szolgálják. Ezen informatikai rendszerek alapvetően vezetékes és vezeték nélküli zárt vagy megfelelően titkosított szolgáltatásokon keresztül érhetők el. Ezek a rendszereken a veszélyhelyzet-kezelés irányításával, végrehajtásával kapcsolatos információk az érvényes jogszabályi keretben meghatározottak szerint jeleníthetők meg.

Az ONER szervek zárt kommunikációs rendszerei:

- Marathon TERRA IP alapú levelező rendszer. Az írott formában történő információ továbbítás elsődleges kommunikációs eszköze a MARATHON rendszer. Ez a levelező rendszer alkalmas az elektronikus levelek és adatok továbbítására, a rendszerben engedéllyel rendelkező külső szervezetek felé. A rendszer védett, de minősített adat kezelésére nem alkalmas.
- K 600 KTIR védelmi igazgatás távközlési és informatikai rendszere. Ez a távközlési és informatikai rendszer a kormányzati gerinchálózaton működik, mely a rendszerbe bekapcsolt kormányzati és országos hatáskörű szervezetek felé alkalmas az elektronikus levelek és adatok továbbítására, továbbá alkalmazható adatbázisok, térinformatikai rendszerek, jelentések kezelésére. A rendszer zártcélú, de nemzeti és külföldi minősített adat kezelésére nem alkalmas.
- CERTA VITA adattovábbító rendszer. Az OAH és MVM PA Zrt. közötti online adattovábbító rendszer melyen mintegy 3000 technológiai és sugárvédelmi adat jut el a CERTA központba.
- OMSZ-BM OKF adattovábbító rendszer. Az OMSZ txt és EURDEP formátumban gamma dózis és meteorológiai adatokat; RODOS; mért aeroszol adatokat továbbít a BM OKF szerverére.
- OMSZ-OAH adattovábbító rendszer. Az OAH adatokat tölt le az OMSZ szerveréről (SINAC, RODOS, egyéb meteorológiai információk).
- OMSZ HAWK munkaállomása. Az OMSZ adatokat továbbít a CERTA központban található HAWK munkaállomásra.
- ONER szervek jelszóval védett honlapjai. Az ONER szervek ezeken a honlapokon jelentetik meg azon információkat, melyeket nem a nyilvánosság számára készítettek, de nem minősítettek.

Egyéb szervezetek honlapjai, melyeken információk jelentethetők meg veszélyhelyzetben:

- Bács-Kiskun megyei Védelmi Bizottság védett honlapja. Normál időszakban és veszélyhelyzetben információkat ad a jelszóval rendelkező szervezetek és személyek számára.

6.2. Vezetékes hírközlő rendszerek

6.2.1. Nyílt tájékoztatásra, szabad hozzáféréssel biztosított rendszerek

A nyílt tájékoztatásra szabad hozzáféréssel biztosított vezetékes hírközlő rendszereket használnak riasztásra, illetve veszélyhelyzetben az ONER szervek közötti közvetlen kommunikációra. Ezen távközlési szolgáltatások alapvetően vezetékes, nyílt alapú rendszereken keresztül érhetők el. Ezeken a rendszereken minősített információk nem adhatók tovább. Az ONER szervek által alkalmazott nyílt vezetékes hírközlő rendszerek:

- szolgáltatók által biztosított telefonvonalak;
- szolgáltatók által biztosított faxvonal.

6.2.2. Zárt rendszerű, korlátozott hozzáféréssel biztosított rendszerek

A zárt rendszerű, korlátozott hozzáféréssel biztosított vezetékes hírközlő rendszerek alapvetően a veszélyhelyzet elhárításában résztvevő szervezetek egymás közötti riasztását és kommunikációját szolgálja. Ezen távközlési szolgáltatások alapvetően vezetékes zárt, megfelelően titkosított szolgáltatásokon keresztül érhetők el.

Ezeken a rendszereken minősített információk, illetve a veszélyhelyzet kezelés irányításával, végrehajtásával kapcsolatos információk, amennyiben a vezetékes összeköttetés az előírásoknak megfelel, az érvényes jogszabályi keretekben meghatározottak szerint adhatók tovább.

Az ONER szervek által alkalmazott zárt vezetékes hírközlő rendszerek:

- pont-pont összeköttetések;
- iparági telefonvonalak;
- BM vonal;
- HM vonal.

6.3. Vezeték nélküli hírközlő rendszerek

6.3.1. Nyílt tájékoztatásra szabad hozzáféréssel biztosított rendszerek

A nyílt tájékoztatásra, szabad hozzáféréssel biztosított vezeték nélküli hírközlő rendszereket használnak riasztásra, illetve veszélyhelyzetben az ONER szervek közötti közvetlen kommunikációra. Ezen távközlési szolgáltatások alapvetően vezeték nélküli nyílt alapú rendszereken keresztül érhetőek el. Ezekben a rendszereken minősített információk nem adhatók tovább.

Az ONER szervek által alkalmazott nyílt vezeték nélküli hírközlő rendszerek:

- szolgáltatók által biztosított GSM rendszerek.

A lakosság tájékoztatására alkalmazott nyílt vezeték nélküli hírközlő rendszerek:

- közszolgálati rádióadók;
- közszolgálati tv adók;
- országos vagy helyi lefedettségű műsorszolgáltató rádiók;
- országos vagy helyi lefedettségű műsorszolgáltató televíziók.

6.3.2. Zárt rendszerű korlátozott hozzáféréssel biztosított rendszerek

A zárt rendszerű, korlátozott hozzáféréssel biztosított vezeték nélküli hírközlő rendszerek alapvetően a veszélyhelyzet elhárításában résztvevő szervezetek egymás közötti riasztását és kommunikációját szolgálják. Ezen távközlési szolgáltatások alapvetően vezeték nélküli zárt, megfelelően titkosított szolgáltatásokon keresztül érhetőek el.

A vezeték nélküli rendszerek lehetnek országos lefedettséggel illetve területileg korlátozott lefedettséggel rendelkező hálózatok. Az országos lefedettségű rendszerek használhatók a veszélyhelyzet kezeléssel kapcsolatos teljes körű irányítási és tájékoztatási feladatok végrehajtására. A területileg korlátozott lefedettségű rendszerek csak a helyi veszélyhelyzet kezelés kommunikációs igényeire használható.

Ezekben a rendszereken minősített információk, illetve a veszélyhelyzet kezelés irányításával, végrehajtásával kapcsolatos információk, amennyiben a vezeték nélküli összeköttetés az előírásoknak megfelel, az érvényes jogszabályi keretekben meghatározottak szerint adhatók tovább.

- Egységes Digitális Rádiórendszer. Feladata a kapcsolattartás az együttműködő kormányzati szervezetekkel úgy, hogy azok önálló VPN-ken működve biztosítják rendkívüli eseménynél és veszélyhelyzetben az elhárításban résztvevők között a rádiókommunikációt. A rendszer lehetőséget biztosít a katasztrófavédelem, a rendvédelmi szervezetek, a védelemigazgatás, a honvédség, a tűzoltóság és az országos mentőszolgálat egységeivel a kapcsolattartásra.
- MVM PA Zrt. MOTOROLA SmartZone rádiórendszer. Feladata a kapcsolattartás a rádiókommunikációs struktúrában rögzített felhasználókkal. Rendkívüli eseménynél és veszélyhelyzetben a lefedettségi körzetben használható kommunikációs csatorna.
- Lakossági Tájékoztató és Riasztó Rendszer. A rendszer az MVM PA Zrt. 30 km-es környezetében telepített riasztó és tájékoztató rendszer. A rendszer vezérlőközpontjai a VVP-n, az EIK-ban és a Tolna megyei KVI-nél vannak telepítve. Ezen kívül egy mobil vezérlő egység is rendelkezésre áll. A rendszerhez tartozik 227 db telepített szirénavegződés, amelyek alkalmasak a riasztójelek és élőbeszéd továbbítására is. A központok és a sziréna egységek között az MVM PA Zrt. MOTOROLA SmartZone rendszere biztosítja az átviteli utat.

7. A KOMMUNIKÁCIÓ ALAPELVEI

7.1. Kommunikációs rendszerek alkalmazása, elsődlegesség és tartalékolás

7.1.1. *A kommunikációs rendszerek alkalmazási rendje*

A kommunikációs rendszereket az ONER különböző működési állapotaiban rendszeresen alkalmazzuk. A normál üzemi alkalmazás magába foglalja a rendszeres ellenőrzést és a tájékoztatási, valamint a felkészüléssel kapcsolatos információ átadási feladatokat.

A veszélyhelyzeti alkalmazás során a kijelölt kapcsolattartási pontok között biztosítani kell az információk átadását úgy, hogy azok a legrövidebb idő alatt a kijelölt rendszeren eljussanak a címzettekhez.

A kommunikációs rendszereket úgy kell kialakítani, hogy legalább két egymástól független, önálló rendszeren lehessen információkat, szóban vagy írásban továbbítani.

Amennyiben minden összeköttetés megszakad, az információkat a lehetőségekhez mérten (idő, távolság) futár útján kell továbbítani.

A kommunikációs rendszerek kapcsolattartási pontjainak elérhetőségeit, hívószámait előre egyeztetni kell. A megadott elérhetőségeknek azonosnak kell lennie gyakorlatok és veszélyhelyzetek esetén is. Az elérhetőségeket havi rendszerességgel, az adott szervezet belső utasításaiban meghatározott rendszerint, ellenőrizni és pontosítani kell.

Veszélyhelyzetben minden esetben az elsődlegesen kijelölt kommunikációs rendszert kell alkalmazni. Amennyiben az elsődleges rendszer meghibásodik, azonnal át kell térni valamely tartalék rendszerre.

Amennyiben a telefon, vagy rádió rendszereken olyan jellegű meghibásodás lép fel, mely akadályozza az érthető, egyértelmű információ átadást, először meg kell próbálni áttérni más rendszerre, ha egyik rendszeren sem sikerül az érthető összeköttetést biztosítani, írásos formában kell a kommunikációt megvalósítani.

Az informatikai, adatátviteli rendszer meghibásodása esetén a szükséges adatokat írásos formában kell továbbküldeni az együttműködők részére.

A kommunikációs rendszereken továbbított információk hitelességéről minden esetben meg kell győződni. Amennyiben az információ zárt kommunikációs rendszerem érkezik, az információ hitelesnek tekinthető. Amennyiben az információ nyílt kommunikációs rendszeren érkezik, a feladó megkeresésével ellenőrizni kell annak hitelességét. Az írásos információkat olyan formátumban kell elküldeni, hogy azok utólag ne legyenek módosíthatók.

A lakosság tájékoztatását szolgáló nyílt vezeték nélküli hírközlő rendszerek alkalmazása külön szabályozás szerint történik.

7.1.2. *A kommunikációs rendszerek elsődlegessége, tartalékolás rendje*

A kommunikációs rendszerek alkalmazása során törekedni kell arra, hogy elsődlegesen a zárt, korlátozott hozzáférésű rendszereket alkalmazzuk veszélyhelyzet során.

Az írott információk továbbítására az informatikai rendszereket, vagy faxoló rendszereket kell alkalmazni. Az informatikai rendszerekből alapvetően a MARATHON Terra rendszert kell alkalmazni az információk továbbítására. Tartalék rendszerként a K 600 KTIR rendszert kell alkalmazni. Ahol egyik rendszer sem áll rendelkezésre, vagy az előbbi rendszerek nem üzemképesek, az információkat nyílt e-mail rendszeren kell továbbítani.

Nyílt informatikai hálózat alkalmazása esetén a küldött információkat úgy kell létrehozni, hogy csak előre egyeztetett jelszóval legyenek megnyithatóak.

A szóbeli információ átadás elsődleges rendszere a vezetékes telefonhálózatok pont-pont, vagy előre megadott hívószámú végpontjai. A szóbeli, írott (SMS, SDS) és adat mobil kommunikáció elsődleges rendszere az EDR rádiórendszer. Tartalék rendszerként a GSM szolgáltatók rendszerét kell alkalmazni.

Tartalék rendszerként alkalmazzuk a faxon történő adattovábbítást. Informatikai rendszer meghibásodása esetén az adatokat, adatlapokat faxon kell továbbítani. Az informatikai rendszerek alkalmazásának sorrendje, tartalékolási rendje:

- MARATHON Terra;
- K 600 KTIR;
- nyílt IP alapú rendszerek.

Vezetékes hírközlő rendszerek alkalmazásának sorrendje, tartalékolási rendje:

- pont-pont összeköttetések;
- BM, HM telefonhálózat;
- iparági telefonhálózat;
- nyílt telefonhálózatok.

Vezetékes hírközlő rendszer meghibásodása esetén át kell térni vezeték nélküli hírközlő rendszerekre. Vezeték nélküli hírközlő rendszerek alkalmazásának sorrendje, tartalékolási rendje:

- EDR rendszer;
- korlátozott (az atomerőmű telephelyén és környezetében) MOTOROLA SmartZone rádiórendszer;
- nyílt GSM szolgáltatók rendszerei.

7.2. Kapcsolattartási pont megfelelése

Az ONER különböző működési állapotaiban a kapcsolattartási pontokon folyamatos 24 órás elérhetőséget kell biztosítani. A kapcsolattartási pontnak rendelkeznie kell legalább egy fő és egy tartalék kommunikációs rendszerrel, melyek üzemképességét az adott ONER szerveknek kell biztosítani és rendszeresen ellenőrizni.

A fő és tartalék rendszerek nem lehetnek ugyanazon átviteli rendszer részei, így az adott kommunikációs rendszer meghibásodása nem okozhatja a fő és tartalék kommunikáció egyidejű elvesztését.

7.3. Kommunikációs kapcsolattartás normál működési állapotban

Lehetőség szerint, a normál működési állapotban használt kommunikációs rendszereket kell alkalmazni a napi veszélyhelyzeti felkészülési feladatok végrehajtásához úgy, hogy szükség esetén bármikor át tudjanak térni a veszélyhelyzeti kommunikációra.

Veszélyhelyzetben ezeket az elérhetőségeket a napi munkavégzéshez felhasználni tilos, mert ez veszélyhelyzetben a kommunikációs végpont felesleges foglaltságát eredményezheti.

7.4. Kommunikációs kapcsolattartás gyakorlatok során

Gyakorlatok végrehajtásakor minden esetben a veszélyhelyzetben alkalmazott kommunikációs útvonalakat, azonosítókat és hívószámokat kell alkalmazni. Ezzel biztosítható, hogy valós esemény során automatizmusként működjön a kommunikációs útvonalak használata.

Gyakorlat esetén a szóbeli kommunikációnál minden esetben a közlemény elején és végén el kell ismételni, hogy „EZ GYAKORLAT”. Írásos kommunikációnál minden oldal tetején és alján 25-ös betű mérettel fel kell tüntetni a „GYAKORLAT” feliratot.

7.5. Kommunikációs kapcsolattartás veszélyhelyzetben

7.5.1. A riasztási kommunikáció

A riasztási rendet és a felhasználható eszközöket az OBEIT 4.1. – 4.3. fejezetei szabályozzák. A riasztás során csak a legszükségesebb információk továbbadására érdemes törekedni (veszélyhelyzeti osztály, esemény időpontja, oka, helye, riasztott további feladata). A riasztott személy ne kérjen többet információkat, beérkezése után tájékozódjon a részletekről. Ezzel jelentősen meggyorsítható a riasztás folyamata. A riasztást végrehajtó készítsen írott szöveget, és ez alapján egységesen hajtsa végre a riasztást.

7.5.2. A veszélyhelyzeti kommunikáció

Veszélyhelyzetben fontos az információk gyors, zavarmentes és hiteles eljutatása az ONER szervek részére. A veszélyhelyzeti kommunikációval szemben támasztott követelmények:

- legyen gyors és zavarmentes;
- legyen nyomon követhető, visszakereshető;
- legyen hitelesített (a vételi oldalon hitelesnek elfogadható);
- legyen tömör, lényegre törő;
- legyen ellentmondásmentes.

A veszélyhelyzet-kezelés irányítója a kommunikációval kapcsolatban felelős:

- a rendelkezésre álló információk legrövidebb időn belüli továbbításáért;
- a kapott információk megfelelő és gyors feldolgozásáért;
- az információk hitelességének biztosításáért;
- a kommunikációs rendszerek üzemképességének biztosításáért.

Biztosítani kell, hogy a kommunikációban ne legyenek párhuzamosságok, ezért az alábbi rendben kell a kommunikációt végrehajtani:

- a veszélyt okozó információt ad az érintett ONER szervek felé a Melléklet szerint;
- az ONER szervek között a hierarchikus rendnek megfelelően az információk átadása.

Az információk nyomon követése érdekében az alábbi előírásokat kell betartani:

- a vezetékes és vezeték nélküli híradó eszközök hangrögzítését lehetőség szerint biztosítani kell és a be és kimenő hívásokról hívásnaplót kell vezetni;
- a bejövő és kimenő okmányokat nyilvántartási számmal kell ellátni és a beérkezés/küldés időpontját, valamint a küldő/címzett nevét és az okmány tárgyát fel kell jegyezni;
- a küldött információk megérkezéséről a küldő felé visszaigazolást kell küldeni.

8. KOMMUNIKÁCIÓ SORÁN ALKALMAZANDÓ EGYSÉGES JELZÉS-RENDSZER

8.1. Kommunikációs rendszerek és az adatok védelme

Az információkat olyan formátumban kell elküldeni, hogy azon utólagosan változtatásokat ne lehessen végrehajtani. A kommunikáció során, minden résztvevő felel azért, hogy minősített információt csak az előírásoknak megfelelő formában és rendszeren továbbítson.

A zárt kommunikációs rendszerekhez való hozzáférést megfelelő felhasználónév és jelszó alkalmazásával kell biztosítani. Ahol csak veszélyhelyzetben szükséges a hozzáférés, ott a felhasználónév és jelszó tárolása lezárt borítékban történhet. Felnyitás/felhasználás után az adott szervezet döntése szerint a jelszót meg lehet változtatni. A személyre szóló felhasználónév és jelszó átadása TILOS!

Amennyiben a zárt vezeték nélküli hírközlő eszköz elvész, vagy ellopják a rendszer üzemeltetőjét erről haladéktalanul értesíteni kell. A rendszer üzemeltetője gondoskodik a készülék kiiltásáról a rendszerből.

Nyílt rendszereken történő kommunikáció esetén törekedni kell az információk tömör átadására.

8.2. Kommunikáció során javasolt adatformátumok meghatározása

A kommunikáció során az alábbi adatformátumokat kell alkalmazni:

<i>képfomátum</i>	JPEG formátum úgy, hogy a kép mérete lehetőség szerint ne haladja meg az 1 MB terjedelmet.
<i>szöveg</i>	MS Word 97-2003 formátum úgy, hogy a dokumentum zárolva legyen (utólagos módosítás nem lehetséges). A kommunikációban érintett partnerek közötti előzetes egyeztetés után lehetőség van az MS Word 2007 formátum alkalmazására.
<i>szöveg</i>	PDF formátum.
<i>táblázat</i>	MS Excel 97-2003 formátum úgy, hogy a dokumentum zárolva legyen (utólagos módosítás nem lehetséges). A kommunikációban érintett partnerek közötti előzetes egyeztetés után lehetőség van az MS Excel 2007 formátum alkalmazására.
<i>adattábla</i>	MS Access 2002-2003 formátum úgy, hogy a dokumentum zárolva legyen (utólagos módosítás nem lehetséges). A kommunikációban érintett partnerek közötti előzetes egyeztetés után lehetőség van az MS Access 2007 formátum alkalmazására.
<i>bemutató</i>	MS PowerPoint 97-2003 formátum úgy, hogy a dokumentum zárolva legyen (utólagos módosítás nem lehetséges). A kommunikációban érintett partnerek közötti előzetes egyeztetés után lehetőség van az MS PowerPoint 2007 formátum alkalmazására.

8.3. Vezetékes hírközlő rendszerek forgalmazási szabályai

Vezetékes hírközlő rendszereken történő forgalmazás lehet szóbeli (telefonhívás), vagy fax formátumú.

8.3.1. A vezetékes hírközlő rendszeren történő forgalmazás szabályai

A hívó és a hívott fél a hívás megkezdésekor megadja a saját nevét, beosztását és a szervezetének azonosítóját. Minden esetben a beszélgetésről felvételt, vagy írásos feljegyzést kell készíteni a későbbi ellenőrizhetőség érdekében. A hívást azonosító információnak tartalmaznia kell a hívás idejét, időtartamát, a hívó és hívott fél egyedi azonosítóját (telefonszám, név) és az elhangzott információkat.

8.3.2. Közlemények továbbításának szabályai

- Az információkat úgy kell átadni, hogy azt a hívott fél szükség esetén jegyzetelni tudja.
- Az információk átadásánál röviden, tömören és érthetően kell fogalmazni, illetve beszélni. A nehezen érthető szavakat betűzni kell. Rossz érthetőség esetén minden mondatot kétszer, hosszabb szöveget több részletben kell leadni.
- A vett közleményt minden esetben nyugtázni kell, a nyugtázás a közlemény visszaolvasásával, vagy az „értettem” szóval történik.

8.4. Vezeték nélküli híradórendszerek forgalmazási szabályai

8.4.1. Kommunikációs csoportok

Rádiókommunikáció céljából a különböző rendszerekben különböző kommunikációs csoportokat hoznak létre. A jogosultságoknak megfelelően az engedélyezett kommunikációs csoportokat a rendszer üzemeltetéséért felelős szervezet programozza fel a rádiókra.

8.4.2. A rádióforgalmazás szabályai

A hívóállomás első hívásnál megadja az ellenállomás hívónevét vagy hívószámát kétszer, és egyszer a saját hívónevét vagy hívószámát, pl.:

„ONER23, ONER23, OKF-nek jelentkezzen! Vétel.”

Az ellenállomás jelentkezésekor megadja a hívóállomás hívónevét vagy hívószámát és a saját hívónevét vagy hívószámát, pl.:

„701001 jelentkezik az OAH-nak. Vétel.”

Minden közlés végén használni kell a „vétel” szót. A rádióállomás kezelője ezzel a „vétel” szóval jelzi az ellenállomásnak, hogy az adását befejezte és vételkész. A rádióforgalmazás befejezését a „vége” szóval jelzik.

Az összeköttetés felvételénél szükség esetén tisztázni kell a vételi viszonyokat. Ehhez az érthetőségi skálát kell használni (1. táblázat). Minden esetben a tényleges érthetőséget kell megadni.

1. táblázat
Érthetőségi skála

2	az adás érthetetlen
3	az adás szakadozik
4	az adás visszhangos
5	az adás jól érthető

8.4.3. Közlemények továbbításának szabályai

- A közleményt úgy kell adni, hogy azt a hívott fél szükség esetén jegyzetelni tudja.
- A közlemények leadásánál röviden, tömören és érthetően kell fogalmazni, illetve beszélni. A nehezen érthető szavakat betűzni kell. Rossz érthetőség esetén minden mondatot kétszer, hosszabb szöveget több részletben kell leadni.
- A vett közleményt minden esetben nyugtázni kell, a nyugtázás a közlemény visszaolvasásával, vagy a „nyugtázom” szóval történik.

8.4.4. A készülékek csoportbeállítása

A rádiókészülékek alapvetően a normál működési rendben meghatározott csoportban hajtják végre a forgalmazást, átállni csak az arra illetékes vezető utasítására lehet.

8.4.5. Szkenelési beállítások

A készülékeken a szkennelési funkciót a programozás során állítják be a forgalmazási igényeknek megfelelően.

8.4.6. Vészhívás

A készülékeken a vészhívás funkciót a programozás során engedélyezik.

8.4.7. Jogosultságok

A készülékek jogosultságait (egyedi hívás, telefonhívás engedélyezése) a programozás során az igényeknek megfelelően engedélyezik.

8.5. A rendszerek üzemeltetése, ellenőrzése

8.5.1. Vezetékes összeköttetések ellenőrzése

Havonta egyszer, előre egyeztetett időpontban a vezetékes összeköttetéseket ellenőrizni kell. Az ellenőrzés eredményét rögzíteni kell. Az ellenőrzést az illetékes ONER szerv hírközlésért felelős szakembere végzi.

8.5.2. Vezeték nélküli összeköttetések ellenőrzése

Havonta egyszer, előre egyeztetett időpontban a vezeték nélküli összeköttetéseket ellenőrizni kell. Az ellenőrzés eredményét rögzíteni kell. Az ellenőrzést az illetékes ONER szerv hírközlésért felelős szakembere.

8.5.3. A Lakossági Tájékoztató és Riasztórendszer (LTRR) ellenőrzése

Ellenőrzését a MVM PA Zrt. – BM OKF közötti együttműködési megállapodás aktuális változatának előírásai szerint kell elvégezni.

8.5.4. Marathon TERRA IP alapú levelező rendszer ellenőrzése

Havonta egyszer, előre egyeztetett időpontban, országos értesítési gyakorlat keretében történik a Marathon TERRA összeköttetések ellenőrzése. Az ellenőrzést az illetékes ONER szerv szakembere végzi, és az ellenőrzés eredményét rögzítik.

8.5.5. Informatikai rendszer ellenőrzése

Havonta egyszer, előre egyeztetett időpontban az informatikai rendszerek üzemképességét ellenőrizni kell. Az ellenőrzés eredményét rögzíteni kell. Az ellenőrzést az illetékes ONER szerv szakembere végzi.

8.5.6. Intézkedés meghibásodás esetén

Bármilyen hiba, rendellenesség esetén azonnal értesítik a vonalak üzemeltetéséért felelős hatóságot, szervezetet. A jelentett hiba javítását azonnal megkezdik.

MELLÉKLET: VESZÉLYHELYZETI KOMMUNIKÁCIÓBAN ALKALMAZOTT ADATLAPOK

RIASZTÁSI FORMALAP MINTA

Címzettek: OAH Készenléti Ügyeletes
BM OKF Központi Főügyelet (ONER RIÉÜ)

Faxszám: +36/1-436-4968
+36/1-469-4169

Küldő Szervezet Iktatószám: Oldalak száma:

A kiinduló esemény helyszíne:

Nukleáris létesítmény	Egyéb
☐	☐

Veszélyhelyzet besorolása:

Veszélyhelyzet jellege:

Nukleáris létesítményi veszélyhelyzet	Radiológiai veszélyhelyzet	Hagyományos veszélyhelyzet
☐	☐	☐

Veszélyhelyzeti osztályozás:

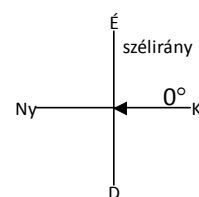
Készültség	Potenciális veszélyhelyzet	Létesítményi veszélyhelyzet	Helyi veszélyhelyzet	Általános veszélyhelyzet
☐	☐	☐	☐	☐

Radioaktív anyag kibocsátás a környezetbe:

Kibocsátás van	Kibocsátás nincs	Kibocsátás nincs, de várható
☐	☐	☐

Szélparaméterek:

Mérési magasság	20 m	50 m	120 m
Szélirány	fok	fok	fok
Szélsebesség	fok	fok	fok

Az esemény rövid leírása:

Helységnev, éééé. hhhh nn. óra perc

Szervezet vezető

A formalap csak minta, az adott ONER szervnek a saját előírása szerint kell átalakítania!

KÖZLEMÉNY FORMALAP MINTA

Címzett:

KÖZLEMÉNY:

Csatolt dokumentumok:

A közlemény kiadását jóváhagyom:

Szervezet vezető

A közlemény kiadva (éééé. hhhh nn. óra: perc)

Hivatkozási szám:

A közleményt kiadó szervezet:

A formalap csak minta, az adott ONER szervnek a saját előírása szerint kell átalakítania!

AZ OBEIT-HEZ KAPCSOLÓDÓ, EDDIG MEGJELENT MŰSZAKI-TUDOMÁNYOS DOKUMENTUMOK

OBEIT 1.1. útmutató:	Az OBEIT jogszabályi alapjai
OBEIT 2.1. műszaki segédlet:	Hazai és külföldi nukleáris és radiológiai létesítmények baleseti helyzetei
OBEIT 3.1. útmutató:	Az ONER kritikus feladatai
OBEIT 3.2. útmutató:	Az ONER kritikus feladatainak értékelése
OBEIT 3.3. útmutató:	Szervezett segítségnyújtás a védekezésben
OBEIT 3.4. útmutató:	Az Országos Sugárfigyelő, Jelző és Ellenőrző Rendszer felépítése és működése
OBEIT 3.5. útmutató:	Baleseti monitorozási stratégia
OBEIT 4.1. útmutató:	Az ONER szervek készenléttel kapcsolatos tervező munkája
OBEIT 5.1. útmutató:	Szervezeti Nukleárisbaleset-elhárítási Intézkedési Tervek kidolgozása és folyamatos karbantartása
OBEIT 5.2. útmutató:	Nukleárisbaleset-elhárítási gyakorlatok előkészítése, végrehajtása és értékelése
OBEIT 5.3. útmutató:	ONER riasztási gyakorlatok előkészítése, levezetése és értékelése
OBEIT 7.1. útmutató:	Sürgős óvintézkedések meghozatala, bevezetése és végrehajtása
OBEIT 7.2. útmutató:	Radiológiai veszélyhelyzetek helyi kezelése
OBEIT 10.1. útmutató:	Sugársérültek kezelésének és ellátásának megszervezése

